

Thư trưởng Nguyễn Văn Vọng cùng các thầy cô giáo trường THCS thị trấn Đầm Dơi (Cà Mau)

Đổi mới phương pháp GD tạo chất lượng mới cho nguồn nhân lực

TS. NGUYỄN VĂN VỌNG, Thứ trưởng Bộ Giáo dục & Đào tạo

*** Đổi mới phương pháp giáo dục là điểm mới nhất, đặc sắc nhất, đáng chú ý nhất trong đổi mới chương trình giáo dục phổ thông.**
*** Đổi mới phương pháp giáo dục nhằm xây dựng phương pháp học tập của học sinh theo hướng phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, sáng tạo.**
*** Đổi mới phương pháp giáo dục cần được quán triệt, thể hiện trong tất cả các nội dung, các khâu của quá trình đổi mới chương trình giáo dục phổ thông.**
*** Đổi mới phương pháp giáo dục gắn liền với lao động sáng tạo của giáo viên.**
*** Phương pháp GD là một nội dung của công tác quản lý giáo dục.**

thức tổ chức các hoạt động giáo dục của giáo viên, cán bộ quản lý giáo dục, của nhà trường để xây dựng cách thức, phương pháp học tập của học sinh theo hướng phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, sáng tạo; bồi dưỡng phương pháp tự học, rèn luyện kỹ năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn. ĐMPPGD không phủ nhận phương pháp giáo dục truyền thống, không bác bỏ một phương pháp cụ thể nào, mà là sự kế thừa, nâng cao; là sự kết hợp các phương pháp một cách hợp lý, phù hợp với đối tượng và điều kiện thực tế. ĐMPPGD nhằm thực hiện mục tiêu, nội dung giáo dục với chất lượng, hiệu quả cao nhất trong điều kiện cụ thể của từng trường, từng lớp, từng đối tượng; đồng thời không ngừng tạo ra các điều kiện, các môi trường tốt nhất có thể cho các hoạt động giáo dục.

Mục đích của ĐMPPGD là xây dựng phương pháp học tập của học sinh nhằm đến chất lượng cao hơn, đáp ứng yêu cầu đổi mới của đất nước và của chính người học trong thời kỳ mới. Điều cốt lõi là làm cho học sinh chủ động trong học tập, trong các hoạt động giáo dục, chủ động trong suy nghĩ, làm việc, mạnh dạn bày tỏ ý kiến, hợp tác giúp đỡ nhau; từ đó đem lại niềm vui, hứng thú học tập cho các em. Cần tạo điều kiện để học sinh được học tập trong

các phòng học bộ môn, phòng thí nghiệm, phòng đa phương tiện, xưởng sản xuất, xưởng trường... được tham quan học tập rộng hơn, nhiều hơn, đồng thời làm phong phú các hình thức học tập: học cá nhân, học tay đôi, học theo nhóm, học trong thực tiễn.

ĐMPPGD cần được quán triệt thể hiện trong tất cả các nội dung, các khâu của quá trình ĐMCTGDPT.

Phương pháp giáo dục cần thể hiện trước hết trong chương trình, sách giáo khoa. Thông qua việc lựa chọn nội dung, mức độ kiến thức, từ chức các kiến thức; thông qua các môn học và các hoạt động giáo dục, các hình thức học tập, thông qua cấu trúc, cách thể hiện, cách trình bày, chương trình, sách giáo khoa lần này đã tạo ra cơ sở cho đổi mới cách dạy của thầy, cách học của trò. Sách giáo khoa mới đã có gắng đảm bảo yêu cầu giáo dục toàn diện với các kiến thức, kỹ năng cơ bản; tinh hoa học, thiết thực, phù hợp với khả năng của đa số học sinh; tạo điều kiện cho sự phối hợp hai kênh content tác cùng làm việc giữa thầy giáo và học sinh, khác phương pháp áp đặt trong dạy học. Các tác giả biên soạn sách giáo khoa, các hội đồng thẩm định quốc gia cần tiếp tục quán triệt các yêu cầu này khi biên soạn, thẩm định sách giáo khoa ở các lớp còn lại.

Để phương pháp giáo dục phát huy được hiệu quả cao nhất, cần đổi mới cơ sở vật chất, phương tiện, thiết bị dạy học, khắc phục tình trạng thiếu thốn, kém nát, xây dựng trường học theo chuẩn quốc gia, đáp ứng yêu cầu tăng cường thực hành, thực nghiệm. Thiết bị dạy học cần được xem là yếu tố gắn liền với sách giáo khoa, là bộ phận của sách giáo khoa, là nguồn cung cấp tri thức, là phương tiện quan trọng để thực hiện nội dung phương pháp giáo dục. Cần tăng cường chất lượng thiết bị, đồ dùng dạy học, chú trọng để có nhiều thiết bị, đồ dùng dạy học cho học sinh tìm tòi, khám phá; giảm những thiết bị mang tính minh họa, biểu diễn của giáo viên. Cần đầu tư cho việc thiết kế, ứng dụng công nghệ tiên tiến để sản xuất thiết bị cơ bản cần thiết, nhất là với các môn như Vật lý, Hoá học, Sinh học; có thể và cần hợp tác với các nước đi trước trong lĩnh vực này, đồng thời cần tiếp tục phát động và duy trì phong trào tự làm đồ dùng học tập trong giáo viên và có thể là trong cả học sinh. Nhà trường cần tổ chức và tạo điều kiện để mọi giáo viên đều sử dụng thiết bị dạy học, mọi giáo viên cần tự giác sử dụng và nâng cao hiệu quả sử dụng thiết bị, đồ dùng dạy học. Khuyến khích nhà trường sử dụng các phương tiện hiện đại, ứng dụng công nghệ thông tin, khai thác

internet để ĐMPPGD. Đổi mới đánh giá là một nội dung quan trọng gắn liền với ĐMPPGD. Đánh giá phải căn cứ và nhằm tới mục tiêu đào tạo. Cách thức tổ chức, nội dung, yêu cầu kiểm tra, đánh giá, thi cử cần buộc người học phải từ bỏ lối học vẹt, học tủ, lối học thụ động, thuộc mà không hiểu, đòi hỏi học sinh biết vận dụng, ứng dụng kiến thức vào đời sống, vào thực tiễn, bồi dưỡng kỹ năng cơ bản, khuyến khích phát triển tư duy sáng tạo, làm sao để đổi mới đánh giá, thi cử trở thành động lực thúc đẩy đổi mới phương pháp học tập của trò và phương pháp giảng dạy của thầy. Cần đưa ra các tiêu chí, chuẩn mực giúp học sinh tự đánh giá, định hướng quá trình học tập của bản thân. Cách thức đánh giá cần tạo cho học sinh luôn có hứng thú, tin tưởng đủ vươn lên trong học tập; đồng

một mặt cần xem phương pháp giáo dục là một nội dung của công tác quản lý giáo dục. Các cán bộ quản lý giáo dục phải tự bồi dưỡng thường xuyên và đi trước một bước trong việc tự bồi dưỡng để nắm chắc mục tiêu ĐMCTGDPT nói chung và yêu cầu ĐMPPGD nói riêng, có như vậy mới đủ khả năng tổ chức, quản lý quá trình đổi mới với hàng loạt tình huống mới xuất hiện trong thực tiễn hoạt động giáo dục.

ĐMPPGD là một chủ trương lớn của Đảng và Nhà nước. Nghị quyết TW2 (khóa VIII) đã nêu rõ: "Đổi mới mạnh mẽ phương pháp giáo dục-đào tạo, khắc phục lối truyền thụ một chiều, rèn luyện thành nếp tư duy sáng tạo của người học". Luật Giáo dục quy định "Phương pháp giáo dục phải phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, tư duy sáng tạo của người học, bồi dưỡng năng

lực tự học, lòng say mê học tập và ý chí vươn lên". Năm học vừa qua, năm học đầu tiên thực hiện chương trình, sách giáo khoa mới ở lớp 1, lớp 6, chúng ta đã đạt được những kết quả quan trọng, tạo được niềm tin trong phụ huynh học sinh, trong nhân dân đối với việc thực hiện chủ trương ĐMCTGDPT. Việc ĐMPPGD cũng đạt được những kết quả ban đầu rất đáng khích lệ. Sách giáo khoa mới đã tác động mạnh mẽ đến hoạt động giảng dạy và hoạt động học tập. Đại đa số học viên đều vận dụng có kết quả phương pháp giảng dạy mới, học sinh đã thể hiện thái độ tích cực, chủ động, mạnh dạn, tự tin trong học tập với sách giáo khoa mới. Tuy nhiên, đây mới chỉ là những kết quả bước đầu, việc ĐMPPGD là cả chặng đường dài với nhiều khó khăn thách thức, đòi hỏi không thể nóng vội,��ố đoan, đột chày giải đoán, nhưng lại là công việc cấp thiết phải làm ngay ở mức tối nhất có thể tuy theo bối cảnh, điều kiện và năng lực, không chờ hội đủ điều kiện mới tiến hành. ĐMPPGD là một quá trình, có các cấp độ khác nhau, các nhà trường cần để ra yêu cầu cụ thể, thích hợp, khả thi cho việc thực hiện chủ trương này. Đổi mới là sáng tạo, mọi sự bất chấp, rập khuôn là trái với tinh thần ĐMPPGD. Các cán bộ quản lý giáo dục, giáo viên cần nhận thức đầy đủ, đúng đắn ý nghĩa to lớn của công cuộc ĐMCTGDPT, tầm quan trọng đặc biệt của ĐMPPGD, nêu cao tinh thần trách nhiệm, chung sức chung lòng khắc phục khó khăn, thực hiện nghiêm túc Chỉ thị của Bộ trưởng về nhiệm vụ năm học 2003-2004, trong đó tiếp tục đổi mới chương trình, nội dung, phương pháp giáo dục là nhiệm vụ trọng tâm hàng đầu trong năm học tới và những năm tiếp theo.

Thời cần tạo dựng cách nhìn mới về đánh giá học sinh để các bậc cha mẹ quan tâm tới sự phát triển toàn diện của con cái thay vì chỉ quan tâm đến điểm số phổ biến như hiện nay. Cũng với đổi mới đánh giá học sinh phải từng bước cải tiến, đổi mới đánh giá giáo viên theo hướng lấy chất lượng, hiệu quả giáo dục học sinh là thước đo lao động của người thầy. ĐMPPGD gắn liền với lao động sáng tạo của giáo viên, với quá trình tự học, tự bồi dưỡng không ngừng của người thầy; đồng thời, trong những năm đầu triển khai thực hiện chương trình sách giáo khoa mới cần tăng cường bồi dưỡng có tổ chức, phát huy trách nhiệm cộng đồng, hợp tác của tập thể giáo viên, thường xuyên tổ chức thảo luận, trao đổi ý kiến thông qua các giờ dạy, các bài dạy, các tiết dạy minh họa, bồi dưỡng theo chuyên đề, bồi dưỡng sử dụng thiết bị. Các nhà trường sư phạm phải đóng vai trò nòng cốt trong công tác bồi dưỡng giáo viên, trong nhiệm vụ ĐMPPGD, đồng thời phải đổi mới đào tạo nhà giáo viên, làm cho các nhà giáo tương lai biết cách học theo phương pháp tích cực, sáng tạo và có thể dạy học sinh học theo phương pháp tích cực, sáng tạo.

Thực hiện ĐMCTGDPT nói chung, ĐMPPGD nói riêng đã và sẽ diễn ra với công sức đồng lòng của hàng triệu người học và giảng viên nghiên cứu lý luận và thực tiễn để có giải pháp cụ thể, khả thi cho việc thực hiện ĐMPPGD theo những yêu cầu nêu trên. Việc chiến lược và chương trình giáo dục, các trường sư phạm, các khoa sư phạm cần xem đây là một nhiệm vụ quan trọng trong thời gian tới.

Công tác quản lý giáo dục phải đổi mới để theo kịp các yêu cầu, các nhiệm vụ mới, một mặt cần tạo điều kiện cho giáo viên thuận lợi học, phấn khởi hơn trong việc thực hiện ĐMPPGD,